

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Suaris sententia rejicitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

potius ideo res sunt veræ, quia illi adequan-
tur.

Ad tertiam, dato Antecedente, nego Conse-
quentiam & paritatem: scientia enim simplicis
intelligentiæ, cum sit purè speculativa, non facit,
sed supponit suum objectum: scientia autem
visionis, cum sit eminenter speculativa &
practica, illud non supponit, sed efficit, ut supra
fusè declaravimus: unde quamvis detur quòd
scientia simplicis intelligentiæ non faciat, sed
supponat rerum possibilitatem; negari tamen
non debet, scientiam visionis esse causam existen-
tiæ & futuritionis illarum.

Ad confirmationem dicendum est de ratione
causæ non esse quòd antecedit effectum, priori-
tate in quo, seu temporis; sed solum prioritate
à quo, seu naturæ: de ratione autem notitiæ, seu
cognitionis intuitivæ, solum esse simultatem in
quo respectu objecti, non autem simultatem ex-
cludentem prioritatem naturæ, seu à quo, ut
articulo præcedenti declaravimus.

ARTICULVS IV.

*An sit admittenda in Deo potentia aliqua
executiva, virtualiter ab ejus intellectu
& voluntate distincta?*

83. **R**esolutio hujus difficultatis, necessaria est ad
plenam, & perfectam intelligentiam eorum
quæ de divinæ scientiæ causalitate huc usque di-
ximus: unde quamvis de illa disputent plures
Theologi cum Sancto Thoma infra quæst. 25,
ubi agit de divina potentia; eam tamen hic inse-
rimus, ac præcedentibus articulis adjungimus,
veluti appendixem, & complementum hujus dis-
putationis. Ut autem status quæstionis clarè per-
cipiatur.

84. **O**bservandum est, quòd in actibus agentis
spiritualis duplex solet ordo distingui: unus di-
citur intentionis, qui incipit à cognitione & in-
tentione finis, & terminatur ad electionem me-
diorum; alter executionis, qui incipit ab actu
subsequente electionem, & terminatur ad exter-
nam operis positionem. In nobis ergo antequam
aliquem finem consequamur, debet primò præ-
cedere cognitio illius, secundo ejus intentio, ter-
tio consilium de mediis eligendis, quarto judi-
cium sive sententia, quæ judicatur hoc vel illud
medium esse conveniens, quinto sequitur electio
ipsius voluntatis, & in ea terminatur ordo inten-
tionis. Sed quia parùm prodesset bene eligere,
si deesset executio, ideo post electionem sequitur
actus intellectus qui dicitur imperium, quò sci-
licet mediorum electorum executio imperatur:
post actum imperij est usus activus, quò volun-
tas applicat potentias executivas ad opus, v. g.
manum artificis ad parandos lapides, dolanda lig-
na &c. Denique est ipse actus potentia executivæ
sic applicatæ, qui dicitur *usus passivus*, ad
quem sequitur positio operis, & consecutio finis.
Queritur ergo, an sicut in nobis datur aliqua
potentia executiva, ab intellectu, & voluntate
realiter distincta, quæ ut applicata à voluntate,
operatur & producit res ad extra: ita etiam in
Deo similis potentia admittenda sit ab ejus intel-
lectu, & voluntate virtualiter saltem distincta?
vel an voluntas divina, ut ab intellectu directæ,
per scientiam simplicis intelligentiæ, aut intel-
lectus ejus practicus, ut motus, & applicatus à

Tom. I.

A voluntate, per scientiam visionis, sit principium
immediatè productivum, & effectivum rerum
ad extra?

Prima sententia admittit in Deo potentiam ali-
quam executivam, ab ejus intellectu & volunta-
te virtualiter distinctam. Ita Durandus in 1. dist.
38. & Suarez in Metaphysica disput. 30.

Secunda existimat, potentiam executivam in
Deo, esse voluntatem, ut connotat intellectum
dirigentem. Ita Vazquez hic disp. 102. cap. 3. &
plures ex Recentioribus.

Tertia verò quæ est communis in Schola D.
Thomæ, docet talem potentiam in Deo esse in-
tellectum ejus practicum, ut motum, & appli-
catum à voluntate, illumque producere res ad
extra, per actum imperij, formaliter immanen-
tem, & virtualiter transeuntem.

§. I.

Suaris Sententia rejicitur.

Dico primò, non dari in Deo potentiam exe-
cutivam, ab intellectu, & voluntate virtua-
liter distinctam. 86.

Colligitur ex D. Thoma variis in locis, in qui-
bus docet scientiam Dei esse causam rerum, se-
cundum quod habet voluntatem conjunctam, &
in Deo suum intelligere, & suum velle, esse suum
facere: quæ falsa essent, si in eo daretur poten-
tia aliqua executiva, ab ejus intellectu & volun-
tate virtualiter distincta. Unde idem S. Doctor,
1. p. quæst. 25. art. 1. in secunda solutione 4. ar-
gumenti dicit, *Scientia vel voluntas divina, se-
cundum quod est principium effectivum, habet ra-
tionem potentia.*

Eadem veritas hac ratione suadetur: Deus est
simplicissimus, & naturæ purè intellectualis: 87.
Ergo in illo non debent admitti aliæ potentia,
nisi illæ quæ pertinent ad gradum intellectivum:
Sed ad gradum intellectivum non pertinent aliæ
potentiæ, quàm intellectus & voluntas: poten-
tia enim executiva, secundum se est potentia
bruta, nullamque præsupponens essentialiter
cognitionem: unde in Angelis non admittitur
talis potentia, ut distincta ab illorum intellectu
& voluntate, sed illi operantur ad extra per actum
imperij, virtualiter transeuntem, ut docet San-
ctus Thomas opusc. 11. art. 3. ubi dicit, *Angeli
movent calos conceptione sui intellectus efficaci:*
Ergo non datur in Deo potentia executiva, ab
intellectu & voluntate virtualiter distincta.

Confirmatur: Ideò in nobis admittitur poten-
tia executiva, distincta ab intellectu & volunta-
te; quia non sumus naturæ simplicis, sed mix-
tæ ex spirituali, & corporea, vel quia in nobis
distinguitur usus activus ab imperio: nam post-
quam diximus apud nos, *fiat hoc*, debemus or-
gana applicare ad executionem illius deliberatio-
nis: vel denique, quia in nobis voluntas est inef-
ficax, nec volendo potest operari; & similiter
intellectus noster, respectu objectorum, est me-
rè speculativus, & non practicus. Sed hæc omnes
rationes cessant in Deo, ipse enim est naturæ
simplicissimæ, & purè spiritualis; imperium ejus
quò dicit, *fiat hoc*, non ordinatur ad seipsum
applicandum ad opus, sed ad ipsam rem imme-
diatè exequendam. Denique intellectus, & vol-
untas in Deo, non sunt potentia purè specula-
tivæ, sed etiam practicæ: unde D. Thomas, &
alii communiter ponunt hanc differentiam inter
actus creatos & increatos cognitionis & amoris,

E e iij

quod illi supponunt veritatem, & bonitatem in A
 objecto quod attingunt, isti verò illam faciunt &
 producant: Ergo licet in nobis detur potentia
 executiva, ab intellectu & voluntate distincta, in
 Deo tamen non debet admitti.

39. Probatur secundo: Potentia executiva, distin-
 cta ab altera ordinante & imperante, dicit imper-
 fectionem, tum ex parte potentie imperantis,
 tum ex parte ipsius exequentis: Ergo non est ad-
 mittenda in Deo. Consequentia patet, Antece-
 dens probatur, quantum ad primam partem. Ideo
 enim ponitur potentia executiva, distincta ab al-
 tera ordinante, & imperante, quia ista in se non
 habet sufficientem efficaciam, ut res manderetur
 executioni, nec res ipsa ad extra perfecte ei obe-
 diunt & subijciuntur; & ideo indiget aliquo
 distincto à se, quò tanquam instrumento res
 ipsi subijciantur, & illa executionem habeat: si-
 cut quia homo manu sua non habet vim scinden-
 di, aut frangendi aliud, indiget securi, aut mal-
 leo ad id exequendum; & quia suae imaginationi,
 & appetitui non perfecte subijciuntur organa
 corporis, & multò minus corpora extra se; in-
 diget virtute motiva, quae organa moveat, &
 corpora ad extra impellat.

90. Probatur etiam Antecedens, quantum ad se-
 cundam partem, quòd scilicet sit imperfectio ex
 parte virtutis executivae; quia talis potentia, &
 virtus, quando est distincta ab altera ordinante,
 & sibi imperante, non se habet ut movens &
 agens, sed ut purè mota, & per modum in-
 strumentum respectu alterius: undè si in Deo ad-
 mittatur potentia executiva, virtualiter distin-
 cta ab intellectu, & voluntate, illa se habebit per
 modum instrumentum, & operabitur, ut mota ab
 alia, & illi obediendo, quòd imperfectioem po-
 tentialitatis importat.

91. Præterea, in potentia imperante ponitur effi-
 cacia minus plena & perfecta, & cui res ad extra
 non plenè subijciuntur, nec obediunt: Dei autem
 voluntati, & imperio, perfectissimè creaturæ
 subjectæ sunt, & multò magis, quàm illa poten-
 tia executiva, si in Deo daretur; hæc enim esset
 divina, & sic non operaretur ex subiectione ad
 intellectum imperantem: creatura autem ex ple-
 nissima subiectione ad Deum operatur: Ergo im-
 mediatè voluntas, seu intellectus Dei imperans,
 agit in creaturas, non autem mediante potentia
 executiva, ab illis virtualiter distincta.

92. Dices: Quæ distinguuntur realiter in creaturis,
 translata in Deum, distinguuntur in eo virtualiter:
 Sed potentia executiva in nobis distinguitur rea-
 liter ab intellectu, & voluntate, juxta probabi-
 liorem sententiam, quam docent nostri Thomis-
 tæ in libris de anima: Ergo in Deo distinguitur
 ab illis virtualiter.

Confirmatur: Illæ potentie distinguuntur vir-
 tualiter in Deo, quæ habent distinctos actus, &
 diversa objecta: Sed potentia executiva in Deo
 habet distinctum actum ab ejus intellectu, &
 diversum objectum ab illo: actus enim intelle-
 ctus divini, est scire, seu intelligere; & obje-
 ctum illius formale & specificativum, est ipsa es-
 sentia divina, non autem creaturæ: actus verò
 potentie executivæ, est facere, seu producere; &
 objectum illius est sola creatura, non autem es-
 sentia divina, quæ non est factibilis: Ergo po-
 tentia executiva in Deo, virtualiter ab ejus intel-
 lectu distinguitur.

93. Ad objectionem respondeo distinguendo Ma-
 jorem: Quæ distinguuntur realiter in creaturis

ex genere suo, & ex propria ratione formali;
 distinguuntur virtualiter in Deo, concedo. Quæ
 distinguuntur ex limitatione, & potentialitate
 creaturæ, nego. Potentia autem executiva non
 distinguitur in nobis realiter ab intellectu & vo-
 luntate, & ex propria ratione formali; sed ra-
 tione potentialitatis, & limitationis nature hu-
 manæ, quæ non est purè intellectualis, & sim-
 plex, sed mixta ex corpore & spiritu, ut constat
 ex dictis.

Ad confirmationem, concessa Majori, nego
 Minorem, quantum ad utramque partem: actus
 enim intellectus speculativi, est quidem tantum
 scire, & intelligere; imperium tamen, quòd est
 actus potentie executivæ, procedit ab intellectu
 pratico, præsupposita tamen motione volunta-
 tis, ut dicemus conclusione sequenti. Similiter
 objectum specificativum divinæ omnipotentie,
 est essentia divina; quia licet illa non sit factibi-
 lis, & producibilis, est tamen ratio faciendi, &
 producendi creaturas, quæ pertinent tantum ad
 objectum materiale, & secundarium illius.

§. II.

Opinio Vazquezij refellitur, & D. Thomæ, ac
 Discipulorum ejus sententia stabilitur.

C Dico secundo: In Deo potentia immediatè
 executiva, non est voluntas, sed intellectus
 practicus, ut motus & applicatus à voluntate.

Probatur primò ex D. Thomæ hic art. 8. ubi
 dicit, *Forma intellectus est principium operatio-
 nis, sicut calor est principium calefactionis, non
 tamen nisi voluntate adjuncta.* Unde cum calor
 sit principium immediatè productivum caloris,
 manifestum est, in sententia D. Thomæ, quòd
 intellectus divinus, per scientiam ejus practicam,
 est principium immediatè productivum rerum ad
 extra: quamvis ut operetur, requiratur motus,
 & applicatio voluntatis. Quare si interdum attri-
 buat productionem rerum voluntati divinæ, hoc
 intelligendum est de principio movente, & appli-
 cante, non autem de principio immediatè exe-
 quente.

Probatur secundo ratione fundamentali. Illud
 attributum in Deo est immediatè productivum
 creaturarum, quòd elicit actum per quem Deus
 de facto producit creaturas: Atqui talis actus
 non procedit elicitivè à voluntate, sed ab intel-
 lectu pratico, ut moto à voluntate divina: Ergo
 principium immediatè productivum creatura-
 rum, non est voluntas Dei, sed ejus intellectus
 practicus. Minor probatur: Deus ad extra pro-
 ducit creaturas per actum imperij, quo dicit,
fiat hoc, ut colligitur ex Scriptura: dicitur enim
 Genes. 1. *Dixit Deus fiat lux, & facta est lux.*
 Et Psalmo 148. *Ipsè dixit, & facta sunt: ipse
 mandavit, & creata sunt.* Sed imperium est
 actus elicitus ab intellectu pratico, ut moto à
 voluntate; sicut docent Theologi cum Sancto
 Thoma 1.2. quæst. 17. art. 1. Ergo actus quò Deus
 ad extra producit creaturas, non procedit elicitivè
 à voluntate, sed ab intellectu pratico, ut
 moto à voluntate.

Confirmatur: In Scriptura Deus dicitur pro-
 ducere creaturas, per dictionem & locutionem
 internam, ut constat ex locis jam relatis: At di-
 ctio, & locutio interna, non pertinent ad volun-
 tatem, sed ad intellectum, qui est veluti os, aut
 lingua substantie spiritualis, secundum illud
 Psal. 31. *O; justi meditabuntur sapientiam.* Unde